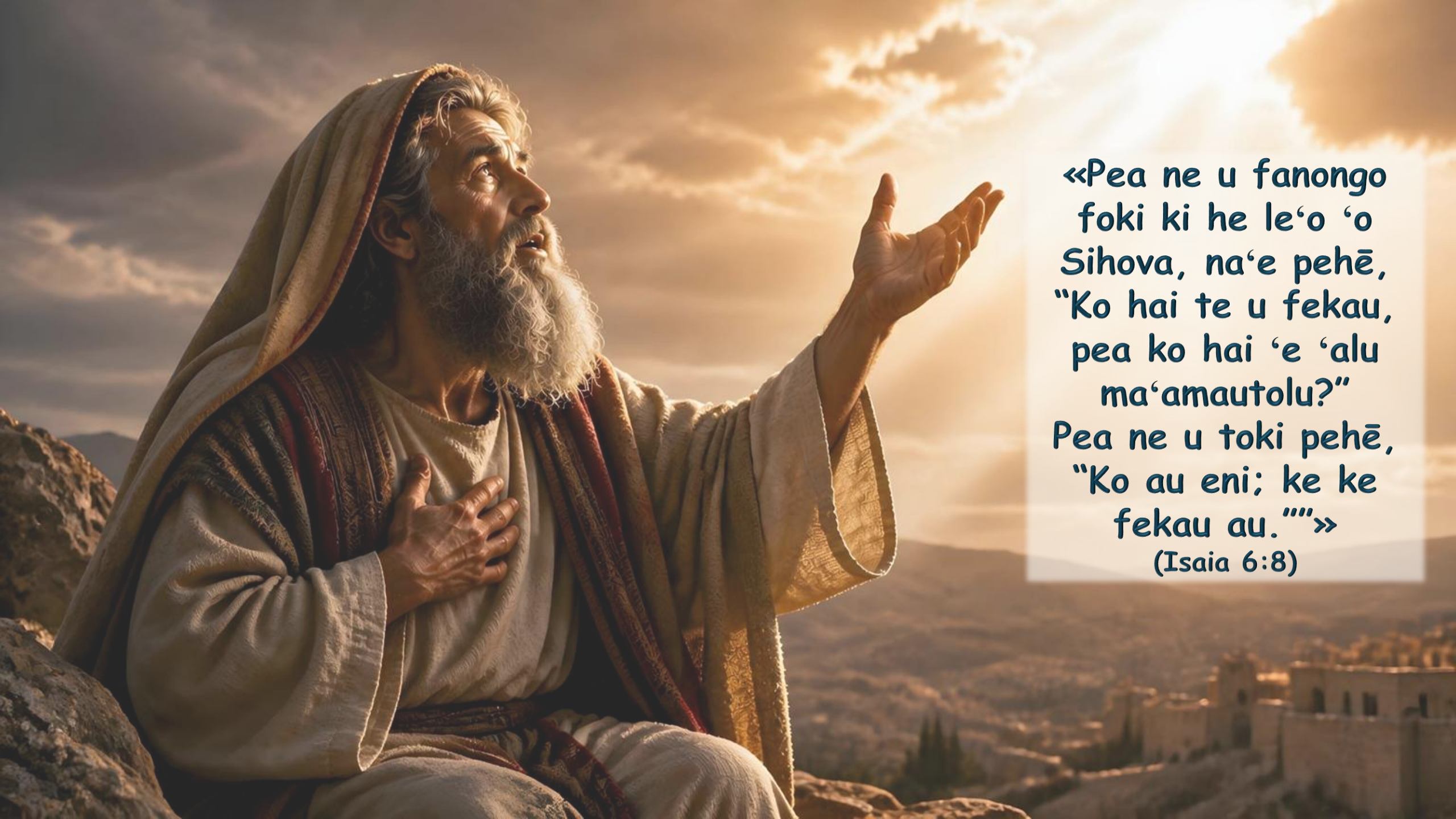

KO E UI 'O HA PALOFITA

Lesoni 2 ki he 'aho 10 'o 'Okatopa, 2026

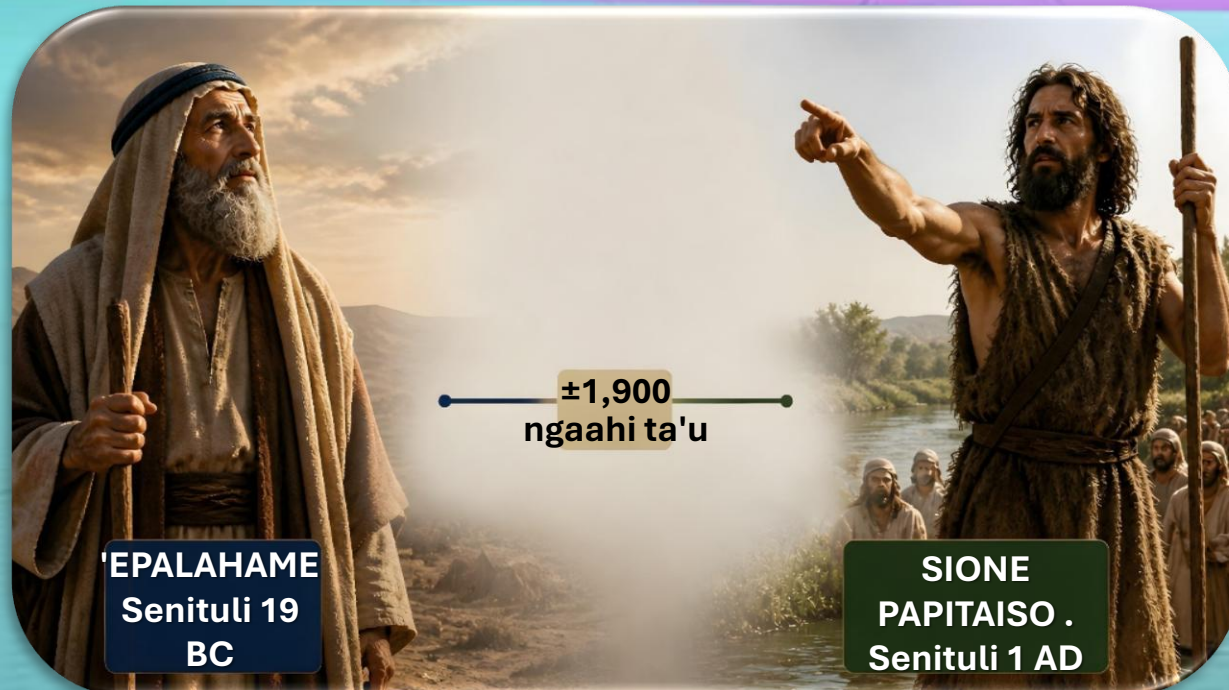
«Pea ne u fanongo
foki ki he le‘o ‘o
Sihova, na‘e pehē,
“Ko hai te u fekau,
pea ko hai ‘e ‘alu
ma‘amautolu?”
Pea ne u toki pehē,
“Ko au eni; ke ke
fekau au.””»

(Isaia 6:8)

‘Oku fakafuofua ki he ta‘u ‘e 1,900 ‘a e fakamavahevahe‘i ‘o ‘Epalahame (ko e ‘uluaki palofita ‘o e Fuakava Motu‘a) meia Sione Papitaiso (ko e ‘uluaki palofita ‘o e Fuakava Fo‘ou).

Na‘e fakaha ‘e he ‘uluaki ‘a e fuakava ‘o fakafou ‘i he "hako." Ko hono ua na‘a ne fakaha ‘a e a‘u mai ‘a e "hako" (Sisu), ‘a ia te ne fakahoko ‘a e fuakava na‘e tala‘ofa.

‘I he vaha‘a taimi ko ia, na‘e ui ‘a e kau palofita kehe ke toe fakafoki mai ‘a e fetu‘utaki ‘a e kakai mo e ‘Otua pea ke tauhi ma‘u ‘a e ‘amanaki fakamisaia. Na‘e a‘u ‘o fakaha ‘e ha ni‘ihi ‘a e taimi totonu ‘o e a‘u mai ‘a e Misaia. Na‘e fili fēfē ‘a e kau palōfita ko ‘ení? Na‘e anga fēfē ‘enau tali ki honau uiui‘i fakapalōfitá?

‘Ēpalahame: Ko e palōfita ‘o e fuakavá

‘Ilaisiā: Ko e palofita ‘o hono toe fakafoki mai ‘o e ongoongolelei

Isaia: Ko e palofita fakamisaia

Taniela: Ko e palofita ‘o e kaha‘u

Sione Papitaiso: Ko e palofita na‘e fakamu‘omu‘a

‘EPALAHAME: KO E PALOFITA ‘O E FUA KAVA

“Ka ko eni, kuo pehē ‘e Sihova kia ‘Epalame, “‘Alu koe ‘i ho fonua, pea mei ho kāinga, pea mei he fale ‘o ho‘o tamai, ki ha fonua te u fakahā kiate koe: ” (Senesi 12:1)

Ko ‘Epalahame ‘a e fuofua tokotaha na‘e ui ko ha "palofita" (Senesi 20:7). Na‘e ui fakahangatonu ia ‘e he ‘Otua pea kole ange ke li‘aki ‘a e tauhi tamapua mo e anga‘uli na‘a ne ‘akilotoa ia ke ‘alu ki ha feitu‘u ta‘e‘iloa (Senesi 12:1). Na‘e ha‘u fakataha mo e uiui‘i ha ngaahi tala‘ofa lahi. Te ne ma‘u ‘a e tapuaki ‘a e ‘Otua, ‘e hakeaki‘i ia, pea ‘e a‘u ‘a e tapuaki kiate ia ki he "ngaahi famili kotoa pe ‘o e mamani" (Senesi 12:2-3).

Na‘e anga fefe ‘ene tali ‘a e ui? "Na‘e talangofua ‘a ‘Epalahame ‘i he tui ‘i hono ui ia ke ‘alu ki he potu te ne ma‘u ko e tofi‘a. Pea na‘a ne ‘alu atu, ‘o ‘ikai te ne ‘ilo pe ‘oku ne ‘alu ki fe" (Hepelu 11:8).

‘I he tu‘unga ko ha palōfitá, na‘e ‘ikai ui ‘a ‘Ēpalahame ke ne fanongonongo ha fakatamaki na‘e tu‘unuku maí, ka ke ‘ai ke ‘ilo‘i ‘a e ‘Otua mo‘oní pea ke fakahaa‘i ‘a e tala‘ofa ‘o e fakamo‘uí fakafou ‘i he Mīsaiá.

‘EPALAHAME: KO E PALOFITA ‘O E FUAKAVA

“Ka ko eni, kuo pehē ‘e Sihova kia ‘Epalame, “‘Alu koe ‘i ho fonua, pea mei ho kāinga, pea mei he fale ‘o ho‘o tamai, ki ha fonua te u fakahā kiate koe: ” (Senesi 12:1)

Lolotonga ‘ene nofo ‘i Kenani, na‘e tu‘o lahi ‘a e fetaulaki ‘a ‘Epalahame (ko hono hingoa totonu ko ‘Epalame) mo e ‘Otua, ‘a ia na‘a ne ma‘u ai ha ngaahi popoaki kehekehe:

Na‘e tala‘ofa kiate ia ‘i Sikemi ‘e ma‘u ‘e hono hako ‘a e fonua ko Kenani (Senesi 12:6-7)

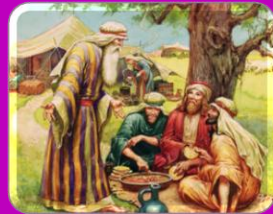
‘I he momeniti pe ko ia, na‘e fai ‘e he ‘Otua ha fuakava mo ‘Epalame, ‘o fou atu ‘i he lolotonga ‘o e ngaahi feilaulau (Senesi 15:7-21)

Na‘e liliu ‘e he ‘Otua hono hingoa mo e hingoa ‘o Sela, pea fakapapau‘i kiate ia ko hono hako ko e foha ia ‘o Sela (Senesi 17:1-8, 15-16)

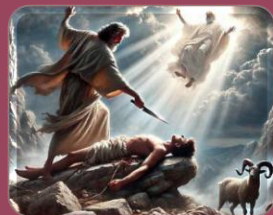
‘I Peteli, na‘e fakafo‘ou ‘e he ‘Otua ‘ene fuakava, ‘o fakaha kiate ia ‘e tatau hono hako mo e "efu ‘o e kelekele" (Senesi 13:14-18)

Na‘e ha fakatu‘asino ‘a e ‘Otua kia ‘Epalahame, fakataha mo ha ongo ‘angelo, ‘o fakaha kiate ia ‘a e ‘alo‘i ‘o ‘Aisake (Senesi 18:1-2, 10)

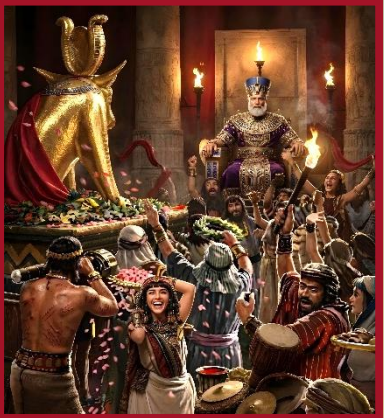
Na‘e fakapapau‘i ange kiate ia ‘i Mameli ‘e tokolahi hono hako ‘o hange ko e ngaahi fetu‘u. "Na‘e tui ‘a ‘Epalame ki he ‘Eiki, pea na‘a ne lau ia kiate ia ko e ma‘oni‘oni" (Senesi 15:1-6)

Na‘e kole ‘e he ‘Otua kia ‘Epalahame ke ne feilaulau‘i hono foha ko ‘Aisake. ‘I he‘ene fai ha feilaulau fetongi, na‘e fakaha kiate ia ‘a e palani lahi ‘o e huhu‘i (Senesi 22:1-3, 9-13).

‘ILAISIA: PALOFITA ‘O HONO TOE FAKAFOKI MAI ‘O E ONGOONGOLELEI

“Pea ko eni, vakai, ‘oku ke falala ki ho tokotoko ‘oe kaho mafesi ni, ‘io, ko ‘Isipite, ‘aia kapau ‘e fa‘aki ki ai ha tangata, ‘e ‘asi ia ki hono nima, pea ‘e lavea ai: ‘oku pehē pe ‘a Felo ko e tu‘i ‘o ‘Isipite kiate kinautolu kotoa pē ‘oku falala kiate ia. .” (2 Ngaahi Tu‘i 18:21)

Na‘e taki ‘e ‘Ehapi mo Sisipeli ‘a e pule‘anga ‘o ‘Isileli ki ha he mei he mo‘oni. Ko e tokosi‘i pe na‘a nau tauhi ki he ‘Otua; ko e toenga na‘a nau hu kia Peali, ‘Asela mo e ngaahi ‘otua kehe. ‘I he tu‘unga ko ia, na‘e ui ‘e he ‘Otua ‘a e palofita ko ‘Ilaisia ke toe fakafoki hono va fetu‘utaki mo e kakai kuo fili (1 Ngaahi Tu‘i 17:1).

Hili ha ngaahi ta‘u lahi ‘o e la‘ala‘aa, na‘e ui ‘e ‘Ilaisia ‘a ‘Isileli ki he Mo‘unga Kameli ke poupou‘i kinautolu ke nau foki ki he ‘Otua, ka na‘e ‘ikai ke nau tali (1 Ngaahi Tu‘i 18:21). Na‘e fie ma‘u ha mana ke nau ‘ilo‘i ‘a e ‘Otua mo‘oni (1 Ngaahi Tu‘i 18:30-39).

Ko e popoaki ‘a e palofita ko ‘Ilaisiaa ke si‘aki ‘a e tauhi tamapua pea tafoki ki he ‘Otua ‘e toe fanongonongo ia ‘i he malohi kimu‘a ‘i he Ha‘ele ‘Angaua Mai. Ko hono tefito‘i taumu‘a: ke toe fakafoki mai ‘a e ‘olita fakafamili (Malakai 4:5-6).

‘E toe fakafoki mai ‘a e lotu ki he siasi, tukui kolo mo e ngaahi pule‘anga ‘o fakafou ‘i he famili. Ko hai te ne fakahoko ‘a e ngaue ni? Ko koe mo au ‘a e ‘Ilaisia ‘oku fie ma‘u ‘e he sosaieti he ‘aho ni.

‘ISAIA: KO E PALOFITA FAKAMISAIA

“Kuo tau hē kotoa pē ‘o hangē ko e fanga sipi; kuo tau afe taki taha kotoa pē ki hono hala; pea kuo hilifaki kiate ia ‘e Sihova ‘ae hia ‘atautolu kotoa pē.” (Isaia 53:6)

Na‘e ui ‘a ‘Isaia ke kole ki he kakai ke nau fakahaa‘i ‘enau angahala pea tali ‘a e fakamolemole ‘a e ‘Otua (‘Isaia 1:18).

‘I he taimi na‘e pekia ai ‘a e Tu‘i ko ‘Usaia, na‘e ma‘u ‘e ‘Isaia ha me‘a-ha-mai faka‘ofa‘ofa te ne manatu‘i ‘i he kotoa ‘o ‘ene ngaue fakafaifekau: Na‘e ‘i hono Temipale ma‘oni‘oni ‘a e ‘Otua, pea lolotonga e ngalulululu ‘a e ngaahi pou matapaa, na‘e tetetete ‘a e loto ‘o e palofita koe‘uhi ko ‘ene ta‘efe‘unga (‘Isaia 6:1-5).

‘I hono fakamolemole‘i, na‘a ne lava ‘o talaki ta‘e manavahe ‘a e popoaki ‘a e ‘Otua: "Ko au ‘eni, fekau‘i au" (‘Isaia 6:6-8).

Na‘e ‘ikai ngata pe ‘i he‘ene ngaue fuoloa ‘a e ui ke fakatomala, ka na‘a ne talaki tautautefito ‘a e ngaue ‘a Sisuu, ko e Misaia.

‘Oku ‘ikai ha ofo, ‘oku ui ‘a e tohi ‘a ‘Isaia ko e "proto-gospel" (‘a ia ko e Kosipeli kimu‘a ‘i he Ongoongolelei).

'ISAIA: KO E PALOFITA FAKAMISAIA

"Kuo tau hē kotoa pē 'o hangē ko e fanga sipi; kuo tau afe taki taha kotoa pē ki hono hala; pea kuo hilifaki kiate ia 'e Sihova 'ae hia 'atautolu kotoa pē." (Isaia 53:6)

'Oku 'i he vahe 53 'o e tohi 'Isaia ha fakamatala fakaikiiki 'o e palani 'o e huhu'i na'e fakahoko 'e Sisuu:

Na'e 'ikai fakatu'asino 'ene tautapa, ka na'e fakalaumalie (v. 2)

Na'e fehi'anekina'i, maumau'i, mo fakafisinga'i ia (v. 3)

Neongo na'a ne fakamo'ui ha kakai tokolahi, ka na'e 'ikai te nau tali ia (v. 4)

'Oku ne 'omi kiate kitautolu 'a e fakamo'ui 'i he'ene pekia 'i he kolosi (v. 5)

Na'e hilifaki 'e he 'Otua 'etau ngaahi angahala kotoa pe kiate ia (v. 6)

Na'e 'ikai ke ne malu'i ia 'i he 'ao 'o hono kau tukuaki'i (v. 7)

Na'e fakamau'i ia pea tautea mate (v. 8)

Na'e tanu ia fakataha mo e koloa'ia (v. 9a)

Na'e 'ikai ke Ne teitei faiangahala (v. 9e)

Na'a Ne toe tu'u hili 'ene pekia fakalelei (v. 10)

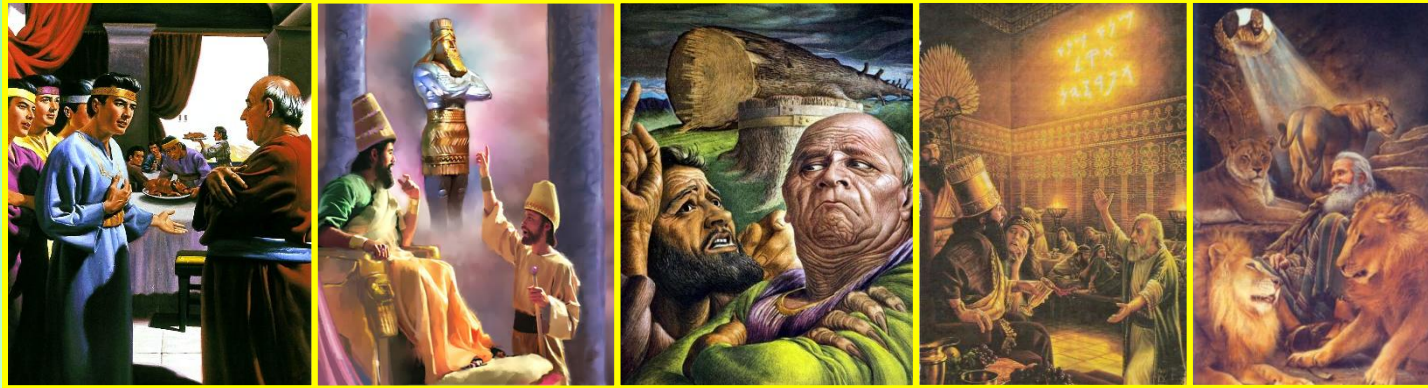
'E 'i ai e 'aho te ne nofo ai mo kinautolu kuo ne huhu'i (v. 11)

Lolotonga ia, taukapo ma'atautolu (v. 12)

TANIELA: KO E PALOFITA ‘O E KAHA‘U

“Ka ‘oku ai ha ‘Otua ‘i he langi, ‘aia ‘oku fakahā ‘ae ngaahi me‘a fufū, pea ‘oku ne fakahā ki he tu‘i ko Nepukanesa, ‘aia ‘e hoko ‘i he ngaahi ‘aho ‘amui. .” (Taniela 2:28a)

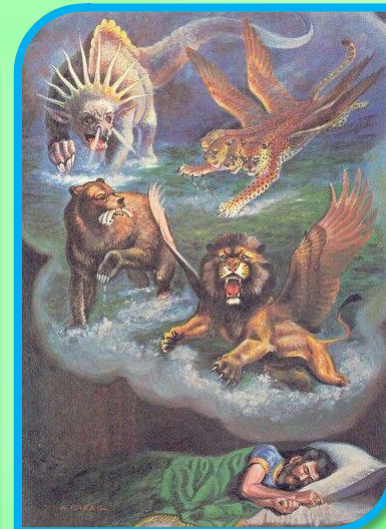
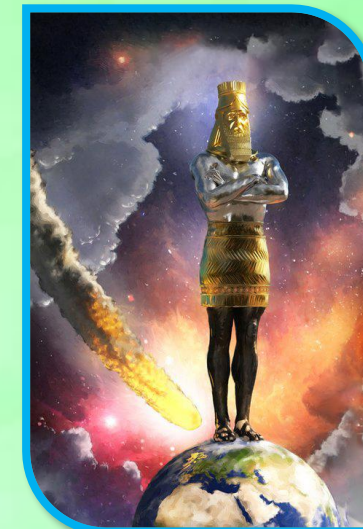
Talu mei he kamata‘anga, na‘e ‘iloa ‘a Taniela ‘i he‘ene angatonu. Na‘a ne faivelenga ‘i he‘ene kai (Tani. 1:8); na‘a ne faivelenga ‘i hono fakalangilangi‘i ‘o e ‘Otua (Tani. 2:27-30); na‘a ne faivelenga ‘i hono kikite‘i ‘a e kovi kia Nepukanesa (Tani. 4:19); na‘a ne faitotonu ‘i hono fakahalaia‘i ‘a e angahala ‘a Pelesasa (Tani. 5:22-23); na‘a ne faivelenga ‘i he‘ene mo‘ui lotu (Tani. 6:10).

Makehe mei he popoaki na‘a ne fai ‘aki ‘ene mo‘ui, na‘e ui ia ke ne fanongonongo ‘a e tupu hake mo e to ‘a e ngaahi pule‘anga lalahi ‘o e mamani: Papilone, Peasia, Kalisi, Loma mo ‘Iulope (Tn. 2, 7-12).

‘I he tuifio mo e ngaahi kikite ‘o e ngaahi pule‘anga, na‘e fakaha ‘e Taniela ‘a e Fakamaau (Taniela 7:9-10) pea mo e taimi totonu ‘o e ‘uluaki ha‘ele mai ‘a Sisuu (Taniela 9:24-27).

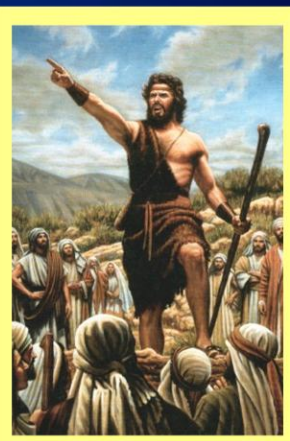
‘Oku tokoni‘i kitautolu ‘e He‘ene ngaahi kikite he ‘aho ni ke tau talaki ‘a hono fakahoko ‘o e kongā ‘oku te‘eki ke fakahoko: ko e a‘u mai ‘a e Pule‘anga ‘o e ‘Otua (Taniela 2:44; 7:27).

SIONE PAPITAISO: KO E PALOFITA FAKAMU'OMU'A

"Pea pehē 'e ia, "Ko au 'ko e le'o 'oe tokotaha 'oku kalanga 'i he toafa, Fakatonutonu 'ae hala 'oe 'Eiki,' " 'o hangē ko e lea 'ae palōfita ko 'Isaia. .' " (Sione 1:23)

Hange ko e kau palofita kehe—hange ko Samuela pe Selemaia—na'e vahe'i 'a Sione kimu'a pea toki fa'ele'i. Na'e ui ia ke ne fai 'a e ngaue 'a 'Ilaisiaa, ko e fakamelomelo 'o e Misaia (Luke 1:13-17).

Na'e hanga 'e he'ene mo'ui fefeka, mo 'ene loto fakapapau 'i hono fakahaa'i 'o e angahala mo e kole fakavavevave ke fakatomala, 'o taki ai 'a e tokolahi ke papitaiso (Ma'ake 1:4-6). Na'e faka'ilonga'i 'e he'ene ngaue fakafaifekau ha liliu 'i 'Isileli 'a ia na'e vaivai pe 'a e tevolo ke fakafepaki'i, 'o tupu ai 'a e mate 'a e palofita (Luke 9:9).

Ko e ngaue 'a Sione ('a ia ko e ngaue foki ia 'a 'Ilaisiaa) ko 'etau ngaue ia he taimi ni. 'Oku ui kitautolu ke tau teuteu ki he ha'ele mai 'a Sisuu 'aki hono malanga ki he ongoongolelei kotoa 'o e fakatomala mo e fakamo'ui 'i he pekia fakalelei 'a Sisuu.

'Oku 'ikai ko ha mohenga lose. 'Oku fie ma'u ki ai 'a e angatonu, loto fakapapau, mo e mateaki. 'Oku 'ikai fakapapau'i 'a e malu, ka 'oku 'atautolu 'a e mo'ui ta'engata.

“Oku mahu‘inga makehe ki he siasi ‘o e ‘Otua ‘i he mamani he ‘aho ni—‘a e kau tauhi ‘o ‘Ene ngoue vaine—‘a e ngaahi popoaki ‘o e fale‘i mo e na‘ina‘i na‘e fai mai ‘o fakafou mai ‘i he kau palofita kuo nau fakamahino‘i ‘Ene taumu‘a ta‘engata ma‘a e fa‘ahinga ‘o e tangata. ‘Oku ha mahino ‘i he ngaahi akonaki ‘a e kau palofita ‘a ‘Ene ‘ofa ki he matakali hee mo ‘Ene palani ki honau fakamo‘ui. [...] Pea ‘i he ‘aho ni ko e popoaki ‘a e ‘Otua ki Hono siasi—kiate kinautolu ‘oku nau nofo ‘i He‘ene ngoue vaine ko e kau tangata ngoue faivelenga—‘oku ‘ikai ko ha toe me‘a kehe ka ko ia na‘e folofola ‘aki ‘e he palofita ‘o e kuonga mu‘a: "Mou hiva kiate ia, Ko e ngoue vaine ‘o e uaine kulokula. Ko au ko e ‘Eiki ‘oku ou tauhi ia; Te u fu‘ifu‘i ia ‘i he momeniti kotoa pe: telia na‘a lavea ia ‘e ha taha, te u tauhi ia ‘i he po mo e ‘aho." (‘Isaia 27:2-3)”

EGW (Kau Palofita mo e Ngaahi Tu‘i, p. 22)

FAKAMATALA FAKALAHI:KO E UIUI'I FAKAPALOFITA 'O ELLEN G. WHITE

Na'e fuofua mamata 'a Ellen Gould Harmon 'i Tisema 1844, 'i hono ta'u 17.

Na'e faka'uhinga'i 'e Viliami Mila 'a e kikite 'o e Taniela 8:14 'o pehe na'e toe ha'ele mai 'a Sisu 'i he 1843. Kimui ange ai, na'e fokotu'u 'a e 'aho 22 'o 'Okatopa 1844. Ka na'e 'ikai ha'u 'a Sisu.

'I he tukunga ko ia, na'e fakaha kia 'Eleni ha hala mei he mamani ko 'eni ki he Selusalema fakalangi, pea na'e fononga 'a e kau tui 'Adventist ki he Kolo Ma'oni'oni, 'o tataki 'e Sisuu. Kapau na'a nau sio fakamama'u kia Sisu, na'a nau laka atu 'i he hala. Kapau na'a nau sio kehe, na'a nau to mei ai.

'I he visone ko 'eni, na'e fakapapau'i ai 'e he 'Otua ki he kakai tui 'oku nau 'i he hala totonu. Neongo na'e tui 'a e tokosi'i kia 'Eleni 'i he kamata'anga, ka na'e faifai pea tali ia ko ha palofita. Na'e fakalotolahi'i mo tataki 'e he'ene ngaahi popoaki 'a e kakai 'Adventist mei hono kamata'anga, pea 'oku nau hokohoko atu ai pe he 'aho ni.

